

עין משפט נר מצוה

פסוקהעין משפטמפרש את המילה "עין"

תורה אור **השלם**

- ↑ וְלָקַח מִלֵּא אֶת הַמִּצְוָה: וְחָלִי אֶשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְדֹוּהַ וּמִלֵּא חֲפָצָיו קִטְרֵת טַמִּים: דָּקָה וְהִבֵּיא מִבֵּית לְקִרְבָּתָּ:
- ↑ וְהָיְתָה זֹאת לְכֶסֶם הַלִּקְחָת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל חַטָּאתָם אֲחֵת בְּשָׁנָה וְעֵשׂ בְּאֶשֶׁר יִקְרָה יְדֹוּהַ אֶת מִזְבֵּה: וְיִקְרָא טו, ד; וְהָיְתָה זֹאת לְכֶסֶם הַלִּקְחָת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל חַטָּאתָם אֲחֵת בְּשָׁנָה וְעֵשׂ בְּאֶשֶׁר יִקְרָה יְדֹוּהַ אֶת מִזְבֵּה: וְיִקְרָא טו, ד; וְהָיְתָה זֹאת לְכֶסֶם הַלִּקְחָת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל חַטָּאתָם אֲחֵת בְּשָׁנָה וְעֵשׂ בְּאֶשֶׁר יִקְרָה יְדֹוּהַ אֶת מִזְבֵּה: וְיִקְרָא טו, ד;
- ↑ וְאֶלֶּה־הֵם תַּאמַּר אִישׁ אִישׁ מִבְּיַת יִשְׂרָאֵל וּבֶן הַגֵּר אֲשֶׁר יִגְדַּל בְּתוֹכָם: אֲשֶׁר יַעֲלֶה עִלָּה: וְהָיָה וְאֵל פֶּתַח אֵימֶל מוֹעֵד לֹא יִבְיָאנוּ לַעֲשׂוֹת: וְהָיוּ לַיהוָה וְגִבְרַת הָאִישׁ הַזֶּה: וְהָיוּ מַעֲמֵיהֶם: וְיִקְרָא יז, ח-ט

מוסף רש"י

ובזית חלב.
או כזית חלב, דליתא כזי אכילה מנחה (בבברות 78:)
זורק את הדם.
ואם לא נשפירי טלט לא זיקין, דכתיב (דברים יב) ועשית עולותיך הכשר והדם, אם אין גפר אין דם (שם וכוני' לעיל בה:)
חצי זית בשר וברי' אינו זורק את הדם.
שאין אכילה אדם ואכילה מנחה מנטרפין אפילו כולה קיימת באותה מנחה הבאה בנסכים קאמר דכתיב מקומא'ה צחון הלכך חשיבא נמי הקטרה לחייב אכזית ממנו צחון ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח אע"ג דלא שייך בהם פיגול כיון דמנחה נינהו ומאילו בנחת דכזית נמי חשיבא הקטרה שם מנחה אחד הוא אבל קטרת לא אשכחן דחשיב הקטרה בזכות דלא שייך ביה פיגול ועוד דהא א"ר יוסי^[א] דאין פיגול אלא בדבר שהוא על מוצח החילון הלכך הא דמחייבי רבנן בקטרת בזכות על כרחין דמלא חפניו לאו דוקא וקביעות מנא לאו כלום היא:
דקבעינהו במנא.
למאי⁸ דאסיקנא (למאי) דקבעינהו במנא הוי לבונה דמתניתין שיעור שלם ופטור צחון לרבי אליעזר הואיל וקבעינהו במנא:

קט: השוחט והמעלה פרק שלשה עשר זבחים

ט **באן** בשניותותרו [עד] שלא זרק הדם ומני רבי יהושע. ה"ג לה במעילה בפי' קדשי מוצח (דף טו:.) אלא אימא עולה ואימורים מנטרפין זה עם זה לכזית לזרוק עליהם את הדם ומאן קמני לה רבי יהושע וגירסא דשמעתין נמי יש לישנא דברייתא דקמני ולחייב עליהם משום פיגול וותר וטמא ויש לפרש דכשניתותרו כזית מעולה ואימורין אשמעינן דזריקה מעלייתא היא לאחיובי משום פיגול וותר וטמא דקרבן מתיירו קרינא ביה והשתא לא צריכי להא דקאמר הכא פיגול אפיגול לא קשיא כאן צפיגול כאן במחשבת פיגול דבשניוייא דניתותרו מתרצי מתיירו פיגול וותר ובמסכת מעילה לא גרסין ליה ^ט ויש מוחקין טמא מן הצרייתא משום דמטמא לא משני מידי אבל לפי מה שפירשתי יוחא דכולהו מותרלי וע"כ גרסין ליה דאי לא גרסין ליה הא דקאמר התם במעילה מנינא להא דתנו רבנן מנא ליה הא ביה

דקמני בצרייתא דמנטרפין לענין אכילה ואימא פיגול אפיגול לא קשיא כאן צפיגול כאן במחשבת פיגול וותר אותר לא קשיא כאן צנותר כאן בשניתותרו דלמא חיירי להנטרף לענין להכשיר הקרבן ולזרוק עליהם את הדם אבל לאכילה לא מנטרפין אבל מכיון דמני טמא על כרחין לענין אכילה קאמר דמנטרפין דהיינו מנינא להא דתנו רבנן:
ומר כבר מלא חפניו לאו דוקא.
מימה למא לי למימר לאו דוקא אפילו יחא דוקא הוו מחייבי רבנן אכזית ממנו צחון מידי דהוה אקומץ וכמו כן קשה בסמוך למא לי למימר דסברי רבנן קביעות דמנא לאו כלום היא ויש לומר דעד כאן לא מחייבי רבנן צקומץ אלא משום דחשיב להתפגל על מנת להקטיר כזית מקומא'ה צחון הלכך חשיבא נמי הקטרה לחייב אכזית ממנו צחון ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח אע"ג דלא שייך בהם פיגול כיון דמנחה נינהו ומאילו בנחת דכזית נמי חשיבא הקטרה שם מנחה אחד הוא אבל קטרת לא אשכחן דחשיב הקטרה בזכות דלא שייך ביה פיגול ועוד דהא א"ר יוסי^[א] דאין פיגול אלא בדבר שהוא על מוצח החילון הלכך הא דמחייבי רבנן בקטרת בזכות על כרחין דמלא חפניו לאו דוקא וקביעות מנא לאו כלום היא:
דקבעינהו במנא.
למאי⁸ דאסיקנא (למאי) דקבעינהו במנא הוי לבונה דמתניתין שיעור שלם ופטור צחון לרבי אליעזר הואיל וקבעינהו במנא:

בהאי סיפא דפטור ציצור וקשיא לי עלה אמאי מודה והא רבי אליעזר לאו דוקא דהיכל שזכך יום שלא נאמר בו שיעור והאי פרס שיעור דרבנן הוא מודה רבי אליעזר דבכזית הוא הקטרה עליה לחייב צחון ולהוציא ציצור ידי חובתן בפנים ומתני'^[א] כולה רישא וסיפא דברי הכל היא ובהקטרה דהיכל מיירי:
כי פליגי.
במתני' בהקטרה דיוס הכפורים דלפני ולפנים שנאמר בה שיעור (ויקרא טז:) **מלא חפניו דוקא**.
ובצת אחת הילכך צחון נמי לא מחייב אלא אשלימה:
והא כי כתיבא חוקה בפנים כתיבא.
דכתיב (שם) והיתה זאת לכם לחוקת עולם לכפר וגו' דברים שאין נעשין אלא אחת בשנה וחוקה עיכובא הוא:
ה"ג אלא אמר אביי בהקטרה דפנים דכולי עלמא לא פליגי כי פליגי בהקטרה דחון.
אביי נמי כרבה מתוך לה דצרייתא דמודה בה רבי אליעזר בהקטרה דהיכל ומתניתין בהקטרה דפנים ומיהו לא כטעמא דרבה דאמר לרבנן מלא חפניו לאו דוקא דכולי עלמא מלא חפניו דוקא ובפנים דכ"ע לא פליגי דשלימה צעינן כי פליגי בגון שהקטיר כזית מן הקטרת של חפנית פנים צחון מר סבר ילפינן פנים מחוץ ילפינן קטרת של פנים מקטרת של היכל מנה הקטרה ^[א] של היכל בצמה צחון בזכות אף הקטרה של פנים חייבין עליה בצמה בזכות ואע"ג דבדוכתה לא הויה הקטרה הואיל ובהיכל הויה הקטרה:
ור' אליעזר סבר לא ילפינן פנים מחוץ.
הקטרה דהיכל הוא דמחייב עלה צחון בזכות דהא בדוכתה כהכי חשיבא אבל הקטרת פנים לא מחייב עלה צחון בזכות הואיל ובדוכתה לאו הקטרה היא:
השאל חון מחוץ.
כגון ניסוך היין שהוא על המזבח החילון לא ילפי רבנן מהקטר חלצים שהוא על המזבח החילון לחייב על פחות מהשלה לוגין צחון אע"פ שיש שם כמה זמים וגבי כל הקטרות של מוצח החילון הקטרה היא הואיל וגבי ניסוך שיעורא אחרינא הוא לא מחייב עליה אלא בכשיעור:
פנים מחוץ.
לחייב על קטרת שלפני ולפנים בצמה צחון ילפינן מהקטרה דהיכל:
פחות מזוים קומץ.
על כרחך רבנן היא דאי רבי אליעזר אפילו אכזית לא מחייב דהא אמר עד שיקריב את כולן:
אלא אמר רבא כגון דקבעינהו במנא.
לעולם מתניתין וצרייתא בהקטרה דהיכל הויה ^[א] הקטרה בדוכתה בזכות ומשום הכי קמני לה בצרייתא חייב ור' אליעזר מודה בה דכרב ופלוגמא דמתניתין כגון דקבעיה ^[א] (דכולה) שני חלאי פרס במנא וקסבר

או כזית חלב.
דכתיב וזרק הכהן את הדם וגו' והקטיר ^[א] החלב אע"פ שאין צבר זורק עליו את הדם והכי מפרש במנחות בהקומץ רבה (דף כו:.) ^[א] **ובמנחה מאי עמידסה**.
מאי זריקת דם איכא במנחה:
מנחת נסכים שנאה עם הוצא.
ואבד צבר הוצא והמנחה קיימת לא יזרק את הדם בשבילה ^א דלאו גופא דזביחה הוא:
בתרני' הלבושה של מנחה:
והקטרה.
שזכך יום ^ט פרס ^[א] שחרית ופרס של צין הערבים שהקטיר כזית מהן צחון חייב קסבר כי כתיב ^ט אותו על השלם הוא חייב ואינו חייב על החסר אשיעור הקטרה כתיב והיינו כזית.
ורבי אליעזר נמי מדלא פליג ארישא גבי עולה הכי נמי דריש ליה אותו אשיעור הקטרה כרבנן ומיהו עולה דלא מיפסלא צחסרון דכל עלמה דדם תלויה כפרתה חייב בזכות אבל כהני פליג דקא סבר קומץ כוליה היינו שיעור הקטרתו אף בפנים דהא מיפסלא צחסרון וכן כולם שכולם מתיירין הס כל ^[א] זמן שלא קרבן כולם לא הויה הקטרה ללאא צעלים ידי חובתן ולרבנן כהני נמי הויה הקטרמן בזכית היכא דכוליה קיים ולא חסרו קודם הקטרה ותנן ^[א] (מנחות דף כו:.) הקטיר קומלה פעמים כשירה הילכך הקטרה היא:
וכולן שהקרינן צפנים ושייר מהן כו' חייב.
שהרי בזה נגמרה הקטרמן.
**ולר' אליעזר נמי כי דריש אותו אשיעור הקטרה דריש ליה ושיעור הקטרה כזכזית היכא דצפנים הויה הקטרה גמורה:
וכולן שחסרו כל שהוא.
קודם הקטרה ע"י ציצוד או שריפה ופסלו צחסרון דלאמר במנחות (דף טו:.) מן המנחה פרט לשחסרה היא ושחסר קומלה.
והאי וכולן לאו אלבונה קאי נמי קאי מיירי שחסרה משיעור דהא מיפליג פליגי בה במנחות צפרק קמא (דף יא:.) בלבונה שחסרה לר"ש ^[א] כשירה אפילו עמדה על קורט אחד ולר' יהודה צשני קרטיין ואי אלבונה נמי קאי מיירי שחסרה משיעור הכשרה למר כדלית ליה ולמר כדלית ליה:
והקרינו צחון פטור.
הואיל ואין מתקבלין ^[א] צפנים:
המעלה ואין מתקבלין ^[א] צפנים:
השאל חוקה בפנים ואימורין.
הואיל וצפנים כזית נמי חייב משום אימורין:
גב' חלי פרס צפנים.
לאו דוקא חלי פרס נקט דה"ה לכזית אלא**

אמאי^[א]
הקטרה היא א"ר יזרא אמר רב חסדא אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב מאי פטור פטור ציצור א"ר יזרא אי קשיא לי הא קשיא לי הא דאמר רב עלה בהא אפילו ר' אליעזר ^[א] מודה דהא ^[א] ר' אליעזר לאו הקטרה היא קאמר אמר רבה בהקטרה דהיכל דכולי עלמא לא פליגי כי פליגי בהקטרה דפנים דמר סבר ימלא חפניו דוקא וכו"ם מלא חפניו לאו דוקא א"ל אביי והא כי קא כתיבא ^א חוקה בהקטרה דפנים הוא דכתיב אלא אמר אביי בהקטרה י"בפנים ^[א] כ"ע לא פליגי כי פליגי ^[א] בהקטרה דחון כו"ם ילפינן פנים מחוץ וכו"ם לא ילפינן אמר רבא השתא חון מחוץ לא ילפי רבנן פנים מחוץ מיבעי מה היא דתניא^[א] יכול המעלה פחות מבזית קומץ ופחות מבזית אימורין והמנסך ^א פחות משלשת לוגין יין [פחות]^[א] מג' לוגין מים יהא חייב תלמוד לומר ^א לעשות ^[א] על השלם חייב ואינו חייב על החסר והא פחות משלשת לוגין דאית בהו כמה זיתים ולא ילפי רבנן חון מחוץ אלא אמר רבא כגון דקבעינהו שני חצאי פרס ^[א]

פחות מכשיעור הכשר מזהה נקט:
קפ"ד מאי פטור פטור זר.
דאי לאו צורות קאמר מאי פטור שייך למימר בפנים ואמאי פטור הא הקטרה היא דהא האי מנא דקמחייב ^[א] עלה צחון:
מאי פטור פטור ציצור.
דילאזו ידי חובתן דכזית הויה הקטרה:
כזה אפילו רבי אליעזר מודה.
ואע"ג דפליג במתני' אצחון מודה הוא להאי מנא **הקטרה** היא הקטרה הוא דכזית הויה הקטרה:
**עלה צחון:
מאי פטור פטור רבי אליעזר**
מזהה רבי אליעזר דכזית הויה הקטרה לחייב עליה צחון ולהוציא ציצור ידי חובתן בפנים ומתני'^[א] כולה רישא וסיפא דברי הכל היא ובהקטרה דהיכל מיירי:
כי פליגי.
במתני' בהקטרה דיוס הכפורים דלפני ולפנים שנאמר בה שיעור (ויקרא טז:) **מלא חפניו דוקא**.
ובצת אחת הילכך צחון נמי לא מחייב אלא אשלימה:
והא כי כתיבא חוקה בפנים כתיבא.
דכתיב (שם) והיתה זאת לכם לחוקת עולם לכפר וגו' דברים שאין נעשין אלא אחת בשנה וחוקה עיכובא הוא:
ה"ג אלא אמר אביי בהקטרה דפנים דכולי עלמא לא פליגי כי פליגי בהקטרה דחון.
אביי נמי כרבה מתוך לה דצרייתא דמודה בה רבי אליעזר בהקטרה דהיכל ומתניתין בהקטרה דפנים ומיהו לא כטעמא דרבה דאמר לרבנן מלא חפניו לאו דוקא דכולי עלמא מלא חפניו דוקא ובפנים דכ"ע לא פליגי דשלימה צעינן כי פליגי בגון שהקטיר כזית מן הקטרת של חפנית פנים צחון מר סבר ילפינן פנים מחוץ ילפינן קטרת של פנים מקטרת של היכל מנה הקטרה ^[א] של היכל בצמה צחון בזכות אף הקטרה של פנים חייבין עליה בצמה בזכות ואע"ג דבדוכתה לא הויה הקטרה הואיל ובהיכל הויה הקטרה:
ור' אליעזר סבר לא ילפינן פנים מחוץ.
הקטרה דהיכל הוא דמחייב עלה צחון בזכות דהא בדוכתה כהכי חשיבא אבל הקטרת פנים לא מחייב עלה צחון בזכות הואיל ובדוכתה לאו הקטרה היא:
השאל חון מחוץ.
כגון ניסוך היין שהוא על המזבח החילון לא ילפי רבנן מהקטר חלצים שהוא על המזבח החילון לחייב על פחות מהשלה לוגין צחון אע"פ שיש שם כמה זמים וגבי כל הקטרות של מוצח החילון הקטרה היא הואיל וגבי ניסוך שיעורא אחרינא הוא לא מחייב עליה אלא בכשיעור:
פנים מחוץ.
לחייב על קטרת שלפני ולפנים בצמה צחון ילפינן מהקטרה דהיכל:
פחות מזוים קומץ.
על כרחך רבנן היא דאי רבי אליעזר אפילו אכזית לא מחייב דהא אמר עד שיקריב את כולן:
אלא אמר רבא כגון דקבעינהו במנא.
לעולם מתניתין וצרייתא בהקטרה דהיכל הויה ^[א] הקטרה בדוכתה בזכות ומשום הכי קמני לה בצרייתא חייב ור' אליעזר מודה בה דכרב ופלוגמא דמתניתין כגון דקבעיה ^[א] (דכולה) שני חלאי פרס במנא וקסבר

פרק שלשה עשר זבחים

א [לעיל מב. מנחות יב:], **ט** ירושי יומא פ"ד ה"ה, **א** ת"כ אחרי פ"י ה"ח, **ד** ע"י יומא מג ירושי סוכה פ"ד ה"י (ובק"ט,) **ט** [לעיל קו. קת:], **ו** ע' מנחות כו., **ז** כריתות ו., **ח** ויקרא יז ט, **ט** שיר לעמ' הקודם ^ט [וע' מר מנחות נח: ד"ה ואיכא, **ס**] מנחות יד:, **ט** עין רש"ק ו"ק.

הגהות הב"ח

(ב) במשנה כחון פטור המעלה קדשים:

שינויי גוססאות

[א] צ"ל או כזית. (צ"ק וביה ברושי:.)
[ב] צש"מ גורס שהקטיר. ועי' דק"ס אות ח'.
[ג] שהקריבן (ש"ס). וכן להלן והקריבן (כתח"י:.) [ד] בקת' כתי' ואימוריהן. וזכ"ה צש"מ:
[ה] כזית קטרת בחון (כ"י צ"ב וש"ס וכוני' בשאר כתח"י.)
[ו] אמאי הא הקטרה (ש"ס). וכוני' והא אמרת הקטרה:
[ז] צש"מ מניח אליעזר בכל הסוגא וברש"י. וזכ"ה צנמ' צבי"מ וק', ומתשנא דגו"י, וזכ"ה צש"י כ"י"פ בכל הסוגא. אף צבי"מ וק' מנשה וכוני' ור' צי מנשה ובגמ' ד' אליעזר וזכ"ה צש"י כ"י"פ בכל הסוגא. ועי' רש"י, מנשה חזון, הג' דברי מנשה, הגלג'י בלילן בדרך קו ע"א. ודק"ס אות ח. וכלא צש"י לקמן קי ד אות ח: [ח] צ"ל הא (ש"ס:.) **[ט]** צ"ל דפנים (ש"ס ורוב כתח"י:.) צ"א כי פליגי בקטרת דלפני לפנים וקא מקריב לה בהיכל מ"ם (כ"צ:) צ"א כי פליגי בהקטרה דהיכל (ד"ס). וחז"ל הרמז' גרס כהניל ולכן פסק בה' בעדות ויה"כ פיה הכ"ז הקטיר וכו' מות כהיכל חז"י מיתה. ועי' מ"ג סוד"ה גמרא מ"ד וקד"א סוד"ה ורבי אש. ורש"י כפי הנ"י כל לאסוקי מנ"י ז. לפנינו ע"פ כה"י, וכן הוצא בשכ"י ובי"ש:
[יא] צ"ל ופחות מג' לוגין מים בחון היא (כ"י:.) **[יב]** לעשות אותו על השלם הוא חייב לכל (ש"סכ"י:.) **[יג]** מזהה שני חצאי פנים להא בצמה וכו'. מות כהיכל ליתא צש"י ובתוס':
[יד] והקטיר את ההלל. חלב אע"פ כו' (כתח"י ובי"ש:.) **[טז]** כון שייך דיה אין וזרק בסוף עמי' הקודם (ש"ס.) ואמ"ר מר"ד מנחה מאי כו' לצי' (ש"ס:.) **[טז]** צ"ל וכל כו' לצי' (ש"ס:.) **[יז]** צ"ל דתנן (כ"י:.) **[יח]** צמתי' ור"י ופריד' דלר' יהודה כשירה כו' ולר' שמעון בשנה. ולפנינו ע"פ כה"י:
[יט] צ"ל מתקבל (ש"ס:.) **[כ]** צ"ל קמחייב (בי"ש, כתח"י:.) **[כא]** ס"א ברייתא (גליון:.) **[כב]** מה קטרת של היכל חייבין עליו בבמה כו' אף קטרת של לצי' (כתח"י וסמכ"י.) **[ככ"י]** ליתא מיצת בבמה כלן ולהלן בסמוך ולהלן דה"ה פנים מחוץ, וכן מתקן צ"ה. ובכ"י"ג גם לפני' הנוסח חפנית פנים כזית בבמה בחורין:
[כג] הדורא הקטרה בדוכתה בכזית ומש"ה קתני ברייתא (כתח"י:.) **[כד]** צמתי' ור"י דקביעה לכולה חצי פרס. צ"ש הביא צ"ל דקבעיה לכוליה פרס. וכן הגיה לצי"ק. וכלא לעיל אות יג: **[כה]** דהא דקתני וכו' לענין אכילה קאמר ואימא כו' לצי' (צ"ק. ועי' ש:.)

מסורת הש"ס